

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра теорії і практики початкової освіти

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СТРУКТУРА НАУКОВОГО ЗНАННЯ І ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

підготовки бакалавра
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010102 «Початкова освіта»
(шифр і назва напряму)

**Спеціалізація – «Англійська мова», «Інформатика», «Музика»,
«Хореографія»**

Факультет підготовки вчителів початкових класів

Слов'янськ – 2014 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ

УКЛАДАЧПРОГРАМИ:

Хващевська О. О. – асистент кафедри теорії і практики початкової освіти –.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бескорса О.С. – старший викладач кафедри теорії і практики початкової освіти;

Євтухова Т.А. – завідувач кафедри природничо-математичних дисциплін, кандидат педагогічних наук, доцент.

Обговорено та рекомендовано до видання
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«24» березня 2015 р.

Протокол № 1

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Структура наукового знання і пізнавальної діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія наукових досліджень. Підготовка, яка орієнтована на підготовку фахівців у сфері науково-дослідної роботи, висуває нові вимоги щодо глибокого усвідомлення здобувачами сутності наукового пізнання, аналізу науки як специфічної форми пізнання, духовного виробництва і соціального інституту; ознайомлення із загальними закономірностями розвитку науки, її структурою, рівнями, методологією і методами наукового пізнання. На це розрахована навчальна дисципліна Структура наукового знання і пізнавальної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки курсу: філософія, перш за все на такі її розділи як теорія пізнання, діалектика; соціологія (основах наукового дослідження), забезпечує формування світоглядної позиції майбутнього науковця, озброює філософськими основами та методологією наукового пізнання, забезпечує кваліфіковане проведення наукових досліджень, написання наукових робіт; педагогіка; психологія.

Програма навчальної дисципліни містить **5 змістових модулів:**

Змістовий модуль 1. Основні історичні етапи розвитку науки.

Змістовий модуль 2. Структура наукового пізнання.

Змістовий модуль 3. Методологія наукового пізнання.

Змістовий модуль 4. Методи наукового пізнання.

Змістовий модуль 5. Новації в сучасній науці.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Структура наукового знання і пізнавальної діяльності» є формування системи знань із методики та техніки проведення наукових досліджень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Структура наукового знання і пізнавальної діяльності» є висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності; формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень здобувачами як у процесі навчання в університеті, так і на практиці.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- основоположні тези усвідомлюючого себе суб'єкта пізнання об'єктивно існуючої реальності;
- теоретичні моделі практичного і пізнавального відношення людини до дійсності;
- основні елементи структури наукового мислення;
- основні поняття теорії наукового пізнання;
- структуру та рівні пізнавальної діяльності;
- значення дисциплінарного розмежування наук;
- специфіку філософського дослідження науки.

уміти:

- вирізняти систематизовану, соціально організовану і усвідомлену пізнавальну діяльність як відмінну від спонтанного здобуття знання;
- використовувати основи рефлексії та реконструкції системи знання;
- здійснювати філософське дослідження науки.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 54 годин /1,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні історичні етапи розвитку науки.

Передумови виникнення науки.

Основні етапи розвитку науки.

Особливості класичної науки.

Змістовий модуль 2. Структура наукового пізнання.

Основні структурні елементи науки.

Емпіричний, теоретичний та метатеоретичний рівні пізнання.

Форми наукового пізнання: ідея, проблема, факт, гіпотеза, теорія, концепція.

Інші структурні елементи науки.

Змістовий модуль 3. Методологія наукового пізнання.

Поняття методології.

Філософія та її роль у науковому пізнанні.

Діалектичний і метафізичний методи мислення та дослідження.

Змістовий модуль 4. Методи наукового пізнання.

Поняття методу. Класифікація методів.

Наукові методи емпіричного дослідження.

Методи теоретичного дослідження.

Загальнологічні методи.

Системний підхід у науковому пізнанні.

Змістовий модуль 5. Новації в сучасній науці.

Загальні характеристики сучасної науки.

Синергетика як нова стратегія наукового пошуку.

Глобальний еволюціонізм і сучасна наукова картина світу.

Проблема позанаукового знання.

3. Рекомендована література

Базова

1. Афанасьєв А.О. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / А.О. Афанасьєв, Є.В.Кузькін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
2. Будко В.В. Философия науки: учебное пособие / В.В. Будко. – Х. : Консул, 2005. – 268 с.

3. Горохов В.Г. Основы философии техники и технических наук / В. Г.Горохов. – М.: Гардарики, 2007. – 336 с.
4. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: навч. посіб. / А. І. Грабченко, В.О. Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
5. Гришунин С.И. Философия науки. Основны еконцепции и проблемы: учебное пособие / С.И. Гришунин. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 224 с.
6. Добронравова І.С. Філософія і методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л.І.Сидоренко. – К.: Вид.-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 223 с.
7. Дороніна М.С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади): навч. посіб. / М.С.Дороніна. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 120 с.
8. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. / за ред. А.Є.Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
9. Коротяев Б.И. Учение – процесс творческий. / Б.И.Коротяев // Избр. пед. соч. : в 3 т. – Луганск, 2006. – Т. 2. – С. 3–183.
- 10.Коротяев Б.І. Педагогічна філософія: монографія / Б.І. Коротяев, В. С. Курило, С. В. Савченко; Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2010. – 340 с.
- 11.Коротяев Б.І. Методи навчально-пізнавальної діяльності учнів / Б.І. Коротяев // Избр. пед.соч. : в 3 т. – Луганськ, 2006. – Т. 1. –206 с.
12. Корягін М.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / М.В. Корягін, М.Ю. Чік. – К.: Алерта, 2014. – 622 с.
- 13.Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – Київ : Книга, 2005. – 528 с.
14. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.

15. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. – М.: АСТ Москва, 2006. – 880 с.
16. Микешина Л.А. Философия науки / Л.А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция : МПСИ : ФЛИНТА, 2005. – 464 с.
17. Оспіщев В.І. Технологія наукових досліджень в економіці: навч. посіб. / В.І. Оспіщев, В.В. Кривошей. – К. : Знання, 2013. – 255 с.
18. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. / Ю.І. Палеха, Н.О. Леміш. – К.: Видавництво Ліра-К, 2013. – 336 с.
19. Романчиков В. . Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.І. Романчиков – Київ : ЦУЛ, 2007. – 254 с.
20. Сарієнко В.В. Структура наукового знання і пізнавальної діяльності школярів у навчанні / В. В. Сарієнко // Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. 30–31 травня 2012 року: у 2 ч. – Суми, 2012. – Ч. 2. – С. 83 – 86.
21. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 7-є видання, перероблене і доповнене. – К. : Знання, 2010. – 295 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Демківський А.В. Основи методології наукових досліджень: навч. посібн. / А.В. Демківський, П.І. Безус. – К.: Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
2. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. / за ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екоп. ун-т., 2010. – 280 с.
3. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень / А.М. Єріна. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 212 с.
4. Клименюк О.В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. / О.В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
5. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посібн. / Н.М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю.Кондратюка, каф. екоп. теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.

6. **Методологія наукових досліджень: навч. посібн.** / В.П.Волков, М.А. Подригало, О.П. Кравченко та ін.; Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т та ін. – Луганськ : СНУ, 2009. – 351 с.

7. **Пушкар О.І. Основи наукових досліджень: конспект лекцій для студентів спеціальності 7.050109 усіх форм навчання / О.І.Пушкар, О. А. Єрмоленко.** – Х. : Вид ХНЕУ, 2005. – 88 с.

8. **Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Д.М. Стеченко, О.С.Чмир.** – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Знання, 2007 – 300 с.

9. **Чупріна Н.В. Методологія сучасних наукових досліджень: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Н.В. Чупріна.** – К.: КНУТД, 2009. – 246 с.

10. **Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень: навч. посібн. / В.Є. Юринець.** – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік – 7 семестр

5. Засоби діагностики успішності навчання

У процесі перевірки навчальних досягнень студентів з курсу «Структура наукового знання і пізнавальної діяльності» використовуються наступні засоби діагностики:

- контрольні питання до навчальної дисципліни;
- контрольні питання до модулів;
- перелік завдань для самостійної роботи студентів;
- перелік індивідуальних науково-дослідницьких завдань;
- тести.